

Brugsen i Solrød landsby

Lidt om andelsbevægelsen og en forretning 1882- 1984

Af Bent Hartvig Petersen

Andelsbevægelsen opstår

Nederlaget i 1864 satte sig i befolkningen, og alle havde ventet at den småstat, der kom ud af den tabte krig ville skabe nederlagsstemning og opgivelse. Det modsatte blev tilfældet, og ud af nederlaget kom en række tiltag, der rejste folket og fik landet ind i et både folkeligt, politisk og økonomisk opsving, der ændrede det gamle samfund i retning af det samfund, vi kender i dag.

Landet over rejstes folkehøjskoler – de fleste i grundtvigsk ånd og disse skoler bidrog til at højne fællesskabsfølelsen og skolernes undervisning gjorde, at dygtige folk i bondebefolkningen kunne administrere alt det nye.

Brugsforeningerne kom først – inspireret af fattige engelske arbejdere, der i 1844 dannede en indkøbsforening i Rochdale. Landets første brugsforening blev oprettet i Thisted i 1866 af provst Hans Christian Sonne som ”Thisted Kjøbstads Arbejderforening” og i de kommende år skød sådanne foreninger op landet over. På vor egn oprettedes tidligt brugsforeninger i Ørsted og i Havdrup, og i 1892 var tiden moden til at komme i gang i Solrød landsby.

H. C. Sonne

Var brugsforeningstanken opstået i arbejderkredse, kom resten af andelsbevægelsen ud af landbruget. Den hidtidige produktion af korn viste sig at være urentabel, og man lagde så om til animalsk produktion baseret på svin og køer. Den hidtidige eksport til England af korn måtte ændres til eksport af smør og bacon og den nødvendige omlægning krævede samarbejde og nytænkning. Der oprettedes så landet over andelスメjerier fra det første i Hjedding i 1882, og disse producerede så smør, ost og andre mælkeprodukter til det engelske marked. Særlig eksporten af smør blev væsentlig.

Samtidig oprettedes andelsslakterier, og ikke mindst eksporten af bacon til det engelske marked blev betydningsfuld.

Andelsfolkene i 1880-erne var typisk middelstore gårdmænd med grundtvigske holdninger, og med en vis tilknytning til Venstre-grupperne i Folketinget. Gårdmandsstanden var på vej politisk og Venstre fik i 1901 regeringsansvaret og blev politisk bærende i mange år.

Starten i 1892

Solrød mejeri fra 1888 startede med indkøb af foderstoffer til andelshaverne, og ud af dette opstod så behovet for også at kunne købe og sælge almindelige husholdningsvarer på andelsbasis, og tanken om en egentlig brugsforening -frigjort fra mejeriet- opstod og der blev indkaldt et stiftende møde den 26. februar 1892.

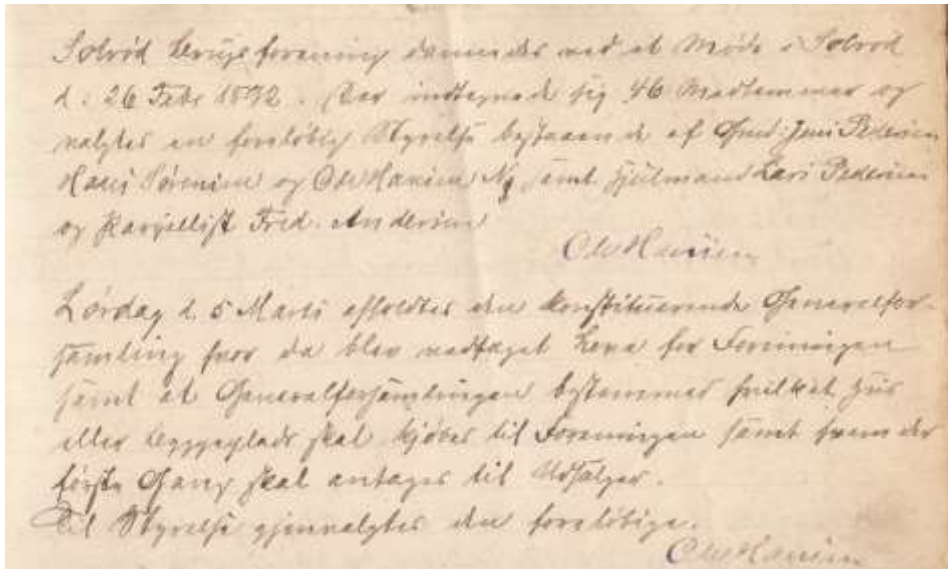
Initiativtageren var gårdmand Ole Hansen, Solrød Nordmark. Han havde været med til oprettelsen af mejeriet 4 år før, og var en fremtrædende og aktiv person i lokalsamfundet. Han blev også kendt for sin lokalhistoriske interesse og skrev en del artikler om egnens historie.

De øvrige i startgruppen var to gårdmænd Jens Pedersen og Hans Sørensen, hjulmand Lars Pedersen og parcellist Fred. Andersen.

Ole Hansen,
Formand 1892—1909.

Vi ser altså, at det ikke udelukkende var gårdmændene der var initiativtagere, men at de fra starten fik håndværkere og husmænd med i sagen.

Den første protokol fortæller om startmødet 1892

Der indkaldes til en stiftende generalforsamling den 5. marts, og initiativtagerne vælges til bestyrelse med Ole Hansen som formand. Det besluttet at finde en byggeplads og ansætte en ”udsælger”

Den nyvalgte bestyrelse har travlt og man bliver imponeret over det tempo, der er i alle de indledende aktiviteter.

25. marts besluttet at købe hører Lars Niensens hus for 2400 kr. samt 60 kr. for vægt, lodder, disk og mål. Endvidere vedtoges at opføre en sidebygning.

Det er lidt af et scoop at få enehandel i byen og købe en af byens 3 høkere ud. De øvrige 2 nedlægges ved at ansætte den anden, Anders Pedersen som uddeler og købe den tredje, Jens Jensens inventar og varelager.

Lars Nielsen hus er et gammelt husmandssted i landsbyen, hvor 4 generationer efter husmand og skrædder Helle Tügesen har siddet siden 1760, og hvor familien så i 1890 er flyttet ud til deres jord i Strandmarken ved Tåstrupvejen. Huset er købt til selveje i 1864, og der har været hjulmandsværksted i bygningerne.

Den første brugsforening fra 1892

Jens Nielsen har derfor kun siddet i huset og haft sin hørerforretning i 2 år, da han købes ud af den travle bestyrelse. Protokollen fortæller, at man oven i handelen købte noget gammelt taghalm og nogle kragetræer af ham for 47 kr.

14. maj besluttet at afholde licitation over varekørsel af varer fra Køge havn og Havdrup station. Det besluttet endvidere at indmelde brugsen i Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger. Der udbetales 6% i udbytte i det første år.

Vi skal se i de kommende mange år, at transporten af butiksvarer, foderstoffer og kul bliver et evigt problem for de kommende bestyrelser og et fast punkt på alle generalforsamlinger.

Købekontrakten fra 1892, hvor sælgeren Jens Nielsen betegnes som husmand. Høkerforretningen har åbenbart ikke været så væsentlig, at den nævnes i kontrakten.

3. maj 1892 ansættes lærer Meyer Johansen som regnskabsfører for 100 kr. årlig.

Der er problemer, fordi den valgte uddeler Anders Pedersen ikke kan stille kaution, og bestyrelsen overvejer at opsigte ham. Det nås ikke, da han dør allerede året efter i 1893, og hans enke får lov til foreløbig at stå for uddelerjobbet, indtil snedker Hans Olsen, Valore ansættes samme år. Han opsiges dog allerede pladsen året efter i 1894.

Man beslutter, at brugsen også skal handle med markfrø, og uddeleren får lov at indkøbe sild i en mængde, som bestyrelsen dog skal godkende.

1894 opføres et kulhus i brædder. Åbningstiderne fastsættes til kl. 9 aften om sommeren og kl. 9 ½ om lørdagen.

I 1894 ansættes Anders Toftkjær Jensen fra Ejby Brugs som uddeler, og hans løn fastsættes til 4% af salget af kolonial, isenkram og manufaktur samt 2% af salget af korn og foderstoffer, samt 50 kr. i fastløn, imod at han stiller en kaution på det ganske store beløb 2000 kr.

Vi kan nu se, at brugsforeningen er etableret og vareudvalget lagt i faste rammer. Der er altså ud over salget af dagligvarer også en forretning med manufaktur, brændselsmidler, korn og foderstoffer. Det var lykkedes at få skabt en forretning, der opfyldte stort set alle behov i en landsby på den tid.

Det går så godt, at det vedtages, at der er gratis tobak i udsalget, ligesom der indkøbes porcelæn til udlån for medlemmerne.

De fortsatte år efter etableringen – ny formand og uddelerproblemer.

I protokollen kan vi læse, at det gamle hus krævede en god del vedligeholdelsesarbejder, og ikke mindst taget var et evigt problem. Porten må flyttes for at forbedre adgangsforholdene. I 1898 kan man udbetale 10% i udbytte, men det svinger i de kommende år fra 7% til 12% i året 1911 og 14% i 1912.

Der laves en aftale med Otto Mønsted om levering af margarine. Denne leverance af margarine skal i de kommende år blive et stort problem, og man flytter leveringen til et udenlandsk firma. Senere vender man dog tilbage til Otto Mønsteds margarine, selv om forbrugerne ofte klager over kvaliteten.

Der er stadig problemer med uddelerne, og Anders Toftkjær Jensen siger op i år 1900, og som ny mand ansættes hører P. Olsen Havdrup. Han holder dog kun til 1905, hvor også han siger jobbet op.

Den nye mand H.P. Olsen, uddeler i Ulse holder fra 1905 til han opsiger sin plads i 1909.

I 1903 ser vi en lidt kuriøs beslutning, idet man i forståelse med Jersie Brugs beslutter, at man ikke vil handle med agenter og rejsende, der befordre sig på motorcykel eller i automobil !!

I 1908 begynder det at vise sig nødvendigt at bygge en ny bygning, og det diskuteres heftigt på en generalforsamling, der dog forkaster forslaget. Det vedtages ligeledes, at der fremover ikke må nydes spiritus eller øl i butikken.

På næste års generalforsamling går den første formand helt fra 1892 Ole Hansen af, og efterfølges af parcellist Henrik Jørgensen, Solrød Nordmark. Vi kender ikke Ole Hansens motiver til at stoppe, men det kunne jo være skuffelse over, at man ikke ville bygge et nyt hus.

Henrik Jørgensen fortsætter så som formand indtil 1921.

I 1909 opløses Solrød Andelstelefon, og Brugsforeningen overtager byens fælles telefon. Medlemmerne får lov at ringe for 10, 20 eller 25 øre. Derudover får medlemmer af Sygekassen lov at bruge telefonen, da Sygekassen betaler 15 kr. om året for denne aftale.

I 1909 afholder brugsforeningen en fælles udflugt for medlemmerne med to musikere til Strandhotellet.

Uddelerproblemerne fortsætter og i 1910 bliver pladsen besat af Peder Sørensen fra Ølsemagle Brugsforening.

Det beslutes i 1911, at møllen ikke skal have moderation på indkøb af petroleum, og man beslutter at bakke op om en andelscementfabrik.

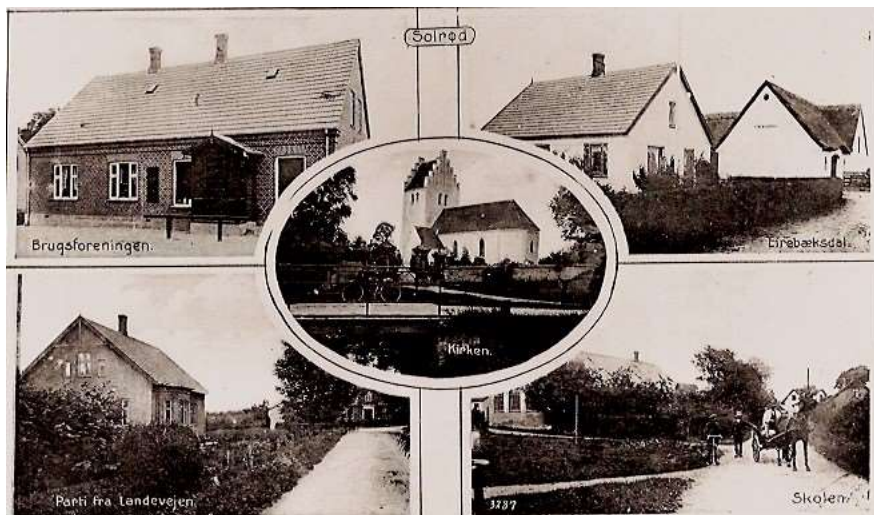
I 1912 bevilger en generalforsamling 2000 kr. til anlæg af den senere Køge-Ringsted jernbane.

Endelig ny bygning i 1913

Endelig på en generalforsamling den 4. maj 1913 beslutes det så at bygge et nyt hus til forretningen. Bestyrelsen har 10 dage før overdraget til tømrer N.P. Andersen at udarbejde tegning og overslag, og dette godkendes på generalforsamlingen. Overslaget lød på 8000 kr. og N. P. Andersen får arbejdet for 7935 kr. Bygningen er klar til overtagelse allerede den 7. oktober samme år. Et imponerende arbejde på denne korte tid, som dengang nok ikke var hæmmet af allehånde byggerestriktioner.

Henrik Jørgensen,
Formand 1909—1921.

Postkort af Solrød
landsby ca. 1915- 20.
Vi ser den nye brugs
fra 1913 sammen med
kirken og skolen.

Næste års generalforsamling i 1914 forkaster dog et forslag om, at der skal indlægges elektrisk lys i det nye hus, men det sker dog i 1919.

Regnskabsføreren lærer Meyer Johansen dør, og han bliver erstattet af den nye lærer Jakob Hansen, hvis årlige honorar forhøjes til 250 kr. om året. Han beholder jobbet i mange år.

Det ser ikke ud til, at Første Verdenskrig har præget tingene særlig meget, men det besluttet dog at familier til indkaldte soldater i 1914 kan få en kredit op til 50 kr.

Uddelerproblemerne plager stadig bestyrelsen, og i 1917 op siger uddeleren Peder Sørensen sin plads.

Carl Christian Nielsen,
Uddeler siden 1917.

Som ny uddeler bliver ansat kommis Carl Christian Nielsen, Lyngø. Denne gang ser det ud til at problemerne er overstået, og Carl Chr. Nielsen bliver i jobbet indtil han dør i 1942 og bliver en meget dygtig og respekteret uddeler.

I 1921 bliver gårdejer Hans Chr. Hansen, Munkekær ny formand efter Henrik Jørgensen, og vi ser at han beholder posten som formand de næste 24 år. Han har været formand for sognerådet i Havdrup-Solrød kommune i et par år under Verdenskrigen .

Hans Chr. Hansen,
Formand siden 1921.

I 1921 afslår bestyrelsen at give et tilskud til Hornslet Brugsforening for dækning af et underskud på 40.000 kr. som er fremkommet ved uddelerens "uordentlige handlinger".

Brugsforeningens 30 års jubilæum fejres med en fest i Forsamlingshuset med deltagelse af tidligere formænd og regnskabsfører Meyer Johansens Enke.

Konflikter om benzinhandel og med Dansk Musikerforbund

I 1924 vil man gerne i gang med at forhandle benzin, og i første omgang med benzin på dunke. Det skaber problemer med Det Danske Petroleums Aktieselskab, som har lovet at betale den grube, der støbes til opbevaring af dunkene. Det ender med et kompromis og en delvis betaling. Vi får at vide, at forbruget forventes at blive på 20 dunke om ugen.

Året efter beslutter man sig dog for at få anskaffet en rigtig benzintank. Der oprettes en kontrakt med DDPA, og benzinsalget bliver uddelerens egen forretning.

I 1926 opstår en mærkværdig konflikt med Dansk Musikerforbund, der truer med blokade og åbenbart på en nedladende måde kritiserer kvaliteten af de musikalske indslag ved de små fester og foredragsaftener, der afholdes. Bestyrelsens svar fortjener at blive skrevet helt ud, så vi kan se, hvordan stolte landsbyfolk svarede nogle dumme københavnere:

”På Bestyrelsesmødet af 21. ds. blev det Ærede Landsforbunds mere end mærkelige Skrivelse behandlet, og Bestyrelsen vedtog at svare, at vi paa det bestemteste må frabede os fremmed Indblanding i vore indre Forretningsanliggender. Vi agter fremdeles at arrangere vore Sammenkomster uden Direktion udefra, og det ærede Landsforbunds Blokadeerklæring får os ikke til at blegne. Vi kunne godt tænke os at arrangere vore Sammenkomster uden at gøre Det Kgl. Kapel Ulejlighed.

I øvrigt maa vi bemærke, at det ærede Landsforbunds overlegne Bemærkninger om vor musikalske Smag absolut ikke har styrket vor Sympati for det ærede Landsforbund. Det hører nu engang ikke til god Tone at haane den Befolkning, hvis Penge man er ude efter.”

Der foretages stadig mindre ændringer i forretningsbygningen med en udvidelse af tagetagen i 1928 og en større ombygning af forretningslokalet og bygning af et udhus i 1931.

Det besluttes samme år at købe naboejendommen Kastaniely for 6.400 kr. og der må i alt lånes 16.000 kr. i Køge Bank til finansiering af byggeriet og købet af naboejendommen.

Der bliver dog aldrig brug for hverken Kastanielys bygning eller grund, og dette køb bliver kun til besvær for kommende bestyrelser.

Besættelsesår, 50 års jubilæum og et festskrift

Brugsforeningen set fra vejen ved jubilæet i 1942.

Benzintanken anes ved bygningens østende og det nye udhus ses i vestenden.

Forsiden af festskriftet

Solrød Brugsforening

50 Aars Jubilæum

1892 - 26. Februar - 1942

Under den tyske besættelse af Danmark var der ikke mange festdage at fejre, men brugsens 50 års jubilæum blev dog behørigt fejret med en fest i forsamlingshuset. Der var festsange og et jubilæumsskrift blev udsendt.

Det er interessant at læse dette festskrift, der nok pynter lidt mere på tingene, end protokollerne for de samme 50 år viser. De mange problemer med uddelerne nævnes ikke, og alle formænd, regnskabsførere og uddelere får ros for godt og uegennyttigt arbejde. Den får heller ikke for lidt i lyriske ønsker for fremtiden og i at brugsen må tjene det fælles vel fremover.

Bestyrelsen og de ansatte blev naturligvis fotograferet i anledning af 50 års jubilæet.

*På første række fra venstre formanden Hans Chr. Hansen samt uddeler Carl Christian Nielsen og fru Anna Nielsen
I bagerste række regnskabsføreren Jakob Hansen og bestyrelsesmedlemmerne Karl Christensen, Christian Jørgensen og Valdemar Rasmussen.*

Uddeler Nielsen dør samme år og i første omgang fortsætter Anne Nielsen som uddeler.

Året efter ansættes O. Anthonius, Skælskør og han har så jobbet indtil 1949.

Vi ser at udbyttet falder på grund af krigens varemangel og udbyttet reduceres til 4 – 5 %.

Der er et røveri i brugsen i den politiløse tid i vinteren 1944– 45. Der er ikke nævnt nogen detaljer om røveriet i protokollen, men det nævnes bare i en korrespondance med statsadvokaten om sagen, som åbenbart ikke bliver opklaret.

På generalforsamlingen den 26. april 1945 sker der lidt af en paladsrevolution, idet Hans Chr. Hansen ikke bliver genvalgt til formand, men kun får forholdsvis få stemmer. Vi kender ikke årsagen til, at han ikke efter mange års arbejde for Brugsen får lov til at fejre sit 25 års jubilæum som formand året efter, men måske er forklaringen den enkle, at han som 68 årig er blevet for gammel. Men en vis bitterhed har han dog nok følt.

Ny formand bliver sognefoged Johannes Larsen, og Hans Chr. Hasen fortsætter i bestyrelsen valgperioden ud.

Ildebrand , formandsskifter og nye uddelere i årene efter besættelsen

Der er åbenbart lidt faglige problemer i året efter krigen. HK opsiger sin overenskomst med brugsen, der til gengæld indmelder sig i Brugsforeningernes Arbejdsgiverforening og løser Detailhandlerborgerskab.

I 1946 får man en konflikt med Roskilde Amtsvejinspektorat, der har omlagt landevejen gennem landsbyen. Bestyrelsen protesterer, fordi vejen nu er lagt så højt, at der er risiko for at der løber regnvand ind i bygningen. Protesten hjælper ikke meget, men amtsvejinspektør Parbo giver dog et nedslag i en regning for nogle aftalte arbejder, som amtet har udført for brugsen.

I 1947 bliver mejerist Anders Hansen formand, og han afløses allerede 2 år senere af gårdejer Erik Olsen, Uglegården og i 1953 af møller M. Jensen.

I 1952 afholdes en 60 års jubilæumsfest i forsamlingshuset og alt ser ud til at køre på bedste vis, indtil brugsen samme år bliver hærget af en større ildebrand.

*Efter branden
i 1952 med
den udbrændte
loftetage.*

Bestyrelsen løser foreløbig problemet og får opretholdt butikshandelen ved en aftale med Solrød Forsamlingshus, der udlejer sine lokaler til butik i et halvt år.

En generalforsamling beslutter, at bygningen skal genopføres for en sum af 180.000 kr. og der lånes 75.0000 i sparekassen til formålet. I december samme år er butikken atter intakt.

Branden har til følge, at dividenden for året 1953 sættes ned til 2% i udbytte.

I 1949 er der atter skifte på uddelerpladsen, idet O. Anthonius siges op og erstattes af Frants Rasmussen, Snoldelev. Endelig er det lykkedes at finde en uddeler, der bliver i jobbet i mange år, og Frants Rasmussen er en dygtig og flittig uddeler indtil 1977.

En lakune i rækken af protokoller fører os frem til året 1971 :

I 1971 er Gunnar Jørgensen formand for bestyrelsen. Der må lånes 22.000 kr. for at gennemføre en nødvendig kloakering af forretningsejendommen og nabohuset Kastaniely. Selv om omsætningen for første gang passerer 2 millioner kr. i 1972, begynder nedturen her i starten af 1970-erne.

Nedturen og den endelige lukning af brugsen

Som mange andre steder begynder det at knibe med at holde gang i butikkerne i landsbyerne. Der skyder nye store indkøbscentre op overalt, og mange flere folk får råd til privatbiler og foretager de større ugentlige indkøb andre steder end i den lille nærbutik.

I 1974 må Solrød brugsforening anskaffe et køleanlæg på grund af nye lovkrav, og Erna Hauge vælges til formand i 1975.

I Solrød grundlægges nye forretninger i det nye Solrød Center, ligesom der efterhånden er etableret ganske mange mindre specialforretninger langs Solrød Strandvej. I protokollen ser vi, at der hvert år finder mange udmeldelser sted af folk boende i Strandområdet, og som nu begynder at handle i butikkerne i det ny center, der er under opbygning.

Den officielle indvielse af Solrød Center Vest finder sted i 1976 og i 1987 indvies Solrød Center Øst officielt.

Et par af de første forretninger i Solrød Center

Den mangeårige uddeler Frants Rasmussen er i 1977 kørt træt, og må konstatere at trods alle anstrengelser går det ned ad bakke med omsætningen:

SOLRØD BRUGSFOND

Cirkel kaffe til hverdag og fest...

småkager 335

Red Cirkel 1795

Hvid Cirkel 2285

landsdrikke 1575

Solrød-Centret »stjal« 200 af mine kunder

Brugsen i Solrød by har måttet reducere

SOLRØD BY: Frants Rasmussen, 59 år, har været brugsudfører i Solrød by siden 1949. Der er sket et og andet i den periode. Det er ikke altid lige nemt vil Frants Rasmussen da gerne indrømme. F.eks. her omkring nytår, da der blev »stjålet« 200 kunder fra ham.

— Hvordan hænger det en medarbejder. Det gik ud over en af vore deltidsdammer. Tilbage er vi ud over mig selv to deltidsansatte plus en komsis. Ind imellem tager min kone også et nap med.

— Vi har også været tvunget til at reducere varelagoret efter at Solrød Centeret er kommet.

— Hvad er det for varer re-

andre. Sådan er det jo. Vi skal have åbent i de samme tidsrum. Der er ingen vej uden om.

— Hvordan vil du karakterisere arbejdet som brugsudfører her i Solrød by?

Enormt slid
— Jeg kan bedst gøre det ved at

Frants Rasmussen, brugsudfører: — Det er et enormt slid.

—Hvordan ser det ud med ferie?
— Det er ikke det store sus. I de senere år har vi dog taget os den frihed at holde 14 dages fri pr. år.

Hvor længe?
— Hvor længe bliver du ved med dette job?

Frants Rasmussen afløses i 1977 af en ny uddeler Knud Hansen, men samarbejdet med bestyrelsen er ikke ideelt, og han stopper som uddeler i 1983, og afløses i det sidste år indtil brugsens lukning af flere midlertidige vikarer.

Vi følger i protokollen de sidste kraftanstrengelser for at holde butikken i gang. Man forsøger med udskænkning af gløgg og kaffe den sidste søndag før jul, og Knud Hansen må tage nogle hårde diskussioner med bestyrelsen, der forlanger, at han indskrænker varelageret. Han får en alvorlig påtale, fordi han har købt for meget spiritus ind til julehandelen og ikke har fået det solgt.

Kastaniely sælges for 380.000 kr. og Erik Mortensen overtager jobbet som formand.

Bestyrelsen forsøger lidt desperate, at foreslå sammenlægning med en lokal lille købmandsforretning ved at købe varelageret og ansætte købmanden som uddeler. Det lykkes ikke og næste skridt bliver, at bestyrelsen forsøger en sammenlægning med Havdrup Brugsforening, men dette lykkes heller ikke, da Havdrup ikke er interesseret.

Man forsøger at indskrænke vareudvalget, og man indstiller vareture og mælketure, som hidtil er gået ud fra brugsen.

En af de sidste anstrengelser er, at man vil at gøre det mere tillokkende for bilfolket, og man beslutter i 1978 at forbedre parkeringsforholdene ved at nedrive det gamle kulhus og anlægge en ny parkeringsplads.

Man forbedrer endvidere forholdene ved benzintanken med en seddelautomat og en overdækning, så bilisterne kan være i tørvejr.

Men der kan ikke længere skaffes overskud på butikshandelen, og bestyrelsen må i flere år konstatere betragtelige underskud i regnskabet, hvorfor der heller ikke bliver udbetalt dividende.

Bestyrelsen må derfor acceptere forholdene og erkende, at butikken ikke længere kan videreføres som medlemsejet brugsforening. Der indkaldes derfor til en generalforsamling den 18. marts 1984 med det formål at nedlægge forretningen som en egentlig brugsforening og føre den videre som en nærbutik. Indkaldelsen sendes ud til samtlige tilbageværende registrerede medlemmer, men mange reagerer slet ikke på indkaldelsen og fremmødet er beskedent.

Nedlæggelsen besluttet med 36 stemmer for og 28 imod.

Brugsforeningen udmeldes derefter af Fællesforeningen af Danmarks Brugsforeninger, og tiden som medlemsejet butik er nu ude efter næsten 90 år i Solrød landsby.

Nærbutik

Der etableres så en forening for en nærbutik med bestyrelse og generalforsamlinger m.v., og der udarbejdes medlemskort til interesserede landsbybeboere. Den nye forening udliciterer så i de kommende år butikken til private købmænd – i første omgang til den lokale købmand Ernst Berling og hans hustru Ingrid.

Bestyrelsens opgave er så at vedligeholde bygningen og omgivelserne, at udleje uddelerlejligheden og nogle værelser samt at sikre, at det hele fremtræder ordentligt.

Arne Rosenkilde og til sidst Kurt Hatting er formænd for nærbutikkens bestyrelse i flere år, og denne opløses endeligt i september 1999.

I dag er beboerne i Solrød landsby henvist til indkøb i Solrød Center og nærliggende storcentre, og den gamle butiksbygning er i dag et almindeligt beboelseshus.

Kildehenvisninger:

Google: Tomas – Thys historie på nettet

Solrød Brugsforening – forhandlingsprotokoller 1892-1924, 1924-38, 1938-54 og 1971-95

Solrød Brugsforening – jubilæumsskrift for 50 års jubilæum 1942

Fotos og avisartikler fra Solrød kommunes lokalarkiv

Partier fra Solrød landsby ca. 1905